

ДОКЛАД

за резултатите от проверките на проводимостта на речните корита, състоянието на защитните диги и потенциално опасните язовири в Област Ловеч

В изпълнение на задълженията, вменени на областния управител в чл. 140 от Закона за водите, комисия назначена със заповед № РД-07-173/08.10.2013г., в периода 14.10. – 15.11.2013г. извърши проверка на техническото състояние на потенциално опасните язовири, защитните съоръжения, речните корита и отводящите дерета в област Ловеч в извън урбанизираните територии. В работата на комисията бяха включени представители на Национална електрическа компания ЕАД “Язовири и каскади” към Министерство на икономиката, енергетиката и туризма, Басейнова дирекция за управление на водите „Дунавски район“- Плевен, Областно управление „Пожарна безопасност и защита на населението“ - Ловеч, Регионална инспекция по околна среда и води - Плевен, Областна дирекция “Земеделие“, Регионална дирекция на горите – Ловеч и Областна администрация - Ловеч. Съдействие на комисията беше оказано и от представителите на общините и „Напоителни системи“ ЕАД - клон Среден Дунав - Плевен.

Основна задача на комисията беше изясняване на техническото и експлоатационно състояние на потенциално опасните язовири, окомплектоването им с необходимата техническа документация и извършването на постоянен мониторинг върху параметрите на язовирните стени и прилежащите съоръжения. Тази информация е особено важна за малките (общинските) язовири, за които липсва документация и нямат изградена контролно-измервателна система (КИС).

Комисията извърши основно проверка на потенциално опасните язовири, защитните диги и отводящите дерета. Есенния сезон бе предимно сух, липсваха екстремни ситуации, водещи до промяна на състоянието на речните корита и до наносни натрупвания.

1. Техническо и експлоатационно състояние на потенциално опасните водни обекти на територията на област Ловеч

Списъкът с потенциално опасните язовири е актуализиран през май 2013г. и в него под наблюдение са 25 обекта.

Състоянието на обекти не се е подобрило съществено след направените предписания. Много от тях не са изпълнени в необходимия обем и в дадените срокове.

Като потенциално опасни са определени 25 язовира в област Ловеч.

От тези язовири 12 са държавна собственост и се стопанисват, както следва:

- От „Напоителни системи“ ЕАД (на МЗХ) – 8;
- От Сдружение за напояване „Света“- Угърчин (на МЗХ) – 1;
- От НЕК ЕАД “Язовири и каскади“ (на МОСВ) – 1;
- От Института по планинско земеделие и животновъдство-Троян (към МЗХ) – 2.

и 12 язовира са собственост на общините:

- Ловеч – 3;
- Троян – 3;
- Угърчин – 2;
- Тетевен – 1;
- Ябланица – 2;

- Луковит – 1.

Язовир „Черешов дол“, разположен в землището на гр. Априлци е с неустановена собственост. За него е разработен аварийен план, който е предоставен за изпълнение от община Априлци. Предстои изготвяне на техническа експертиза на язовира.

Според оценките на комисията, дадени в констативните протоколи **в изправно състояние** са 2 язовира: 1 стопанисван от „Напоителни системи“ ЕАД (Крапец) и един на НЕК (Синдикат).

В неизправно - частично работоспособно състояние са язовирните стени на 19 язовира, 9 от тях са общински (Полето, Селището, Прелом, Ледево, Каленик, Тодоричене, Шарковското, Боаза и Витина Лъка) и 10 - държавни (Пустия, Александрово, Мишковец, Пелик Деро, КОС-1, КОС-2, Сопот, Морун, Каменец и Света). Съгласно изискванията на чл. 46 от Наредба №13/29.01.2004г. за условията и реда за осъществяване на техническа експлоатация на язовирните стени и съоръженията към тях, на собствениците (ползвателите) на язовирни стени, са дадени съответните предписания. Обектите могат да се експлоатират, но при облекчени условия.

В предаварийно състояние са 4 язовира – Добродан, М. Желязна, Пазар дере и Черешов дол. На всичките трябва да се направи техническа експертиза незабавно и до отстраняване на неизправностите да се поддържат на кота мъртъв обем.

Предписания за **незабавно предприемане на мерки** за възстановяване на безопасна експлоатация са направени за 4 язовира, които са в предаварийно състояние.

Общите предписания са за:

1. Изготвяне на техническа документация, съгласно изискванията на глава VIII от Наредба №13.
2. Извършване на технически мониторинг и съхраняване на резултатите от него, съгласно изискванията на глава II, III, V и VIII от Наредба №13.
3. Премахване на храстовидна и дървесна растителност по короната, сухия и мокър откос на язовирната стена.
4. Поддържане на определена кота на водно ниво (КВН) в съответствие със състоянието на язовирната стена и облекчителните ѝ съоръжения, като се осигури достатъчен свободен обем.
5. Почистване и поддържане на отточните дерета в 500 - метровия участък от стената на язовира, като се спазват изискванията на Закона за горите и на Закона за опазване на околната среда. Почистването да се съгласува с представители на РДГ.

Други съществени пропуски при експлоатацията на язовирите са:

- Не се осъществява ремонт и техническа поддръжка на съоръженията, съобразно изискванията на Наредба №13;
- Липсва експлоатационен персонал и заповеди за назначаване на отговорници за съответната язовирна стена и съоръженията към нея;
- В договорите за даване под наем, аренда или на концесия не са конкретизирани задълженията на страните по осъществяване на техническата експлоатация, ремонт, реконструкции за осигуряване на дълготрайност и ефективност на язовирните стени.

Състояние на аварийното планиране – за всички язовири има разработени и съгласувани с ОУ ПБЗН - Ловеч аварийни планове. Всички планове са актуализирани. Липсват аварийни складове. Към момента на проверка не бяха предоставени протоколи за проведени занятия за усвояване на аварийните планове от собствениците на всички язовири, но такива ще бъдат проведени в съответствие с предоставените графици. Системата за оповестяване при аварийни ситуации е актуализирана. Необходима е целогодишна поддръжка на обслужващите пътища от язовирната стена до републиканската и общинска пътна мрежа.

2. Проводимост на речните корита

а) извън границите на урбанизираните територии

Потвърдена е оценката, че проводимостта на речните легла и съществуващите мостови съоръжения над тях са добри, като това важи най-вече за основните реки в областта Осъм, Вит и Видима.

От основно почистване се нуждае р. Леснова (наричана някъде още Добревска) в участъка от отводящото дере на яз. Витина лъка до с. Златна Панега, Община Ябланица. Дължината на реката е около 5 км и се нуждае от планово почистване. Този обект беше включен в Програмата за планово почистване през 2013 г., но не са осигурени необходимите средства.

В един участък на р. Вит, в южния край на с. Торос, община Луковит, в коритото на реката е образуван наносен остров от динамични материали, който е изместил посоката на основното течение. Левият бряг е видимо разрушен и заплашва от ерозия намиращата се в непосредствена близост напречна дига, изградена като защитна преграда през 2006 г. след наводняването на с. Торос. Укрепването с габиони вече е разрушено и последните се намират в речното корито. Необходимо е да се извърши цялостна проектна корекция на р. Вит в този участък (с дължина около 500 м), да се отстранят значителните натрупвания и да се осъществят укрепителни защитни мероприятия по двата бряга на реката. Обектът е включен в Програмата за планово почистване и поддържане на речните корита.

Като критично е определено и отводящото дере на яз. Малка Желязна, община Тетевен. То е с дължина около 1,5 км и отвежда водите от язовира в съседната река Калник. Дерето пресича главен път София-Варна близо до с. Кирчево, община Угърчин и при по-високи води или авария в яз. Малка Желязна, този участък може да бъде наводнен и да създаде проблеми за движението по пътя. Дерето е обрасло с дървета и храстовидна растителност. В основата му има паднала и изгнила дървесна маса.

б) в границите на урбанизираните територии

Почистването на участъците от реките в населените места е проведено по план на кметовете на общини. Няма участъци, които биха станали причина за наводняване на жилищни райони, обекти на пътната инфраструктура или биха довели до неприятни екологични последици.

3. Състояние на съществуващите корекции на реки, дерета и защитни диги в област Ловеч

Няма промяна в състоянието на дигите край с. Дерманци, община Луковит. Има цели участъци от по 50-80 м, които са разрушени, като основната причина е недоброто изпълнение на дигите. Заплахата от наводняване на стопански имоти в този участък е реална, но самото разположението на с. Дерманци не предполага непосредствена опасност за хората и жилищните сгради.

Напречната дига до с. Торос, която предпазва селото от наводнения, изградена през 2005г. за да спре наводняването на жилищните домове е в добро състояние, но корекцията на р. Вит в този участък е нарушена и е започнала сериозна ерозия на брега на реката, непосредствено до дигата.

Не е променено и състоянието на двата отводнителни канала в община Летница, собственост на „Напоителни системи“ ЕАД - Плевен:

Отводнителен канал Летница и Крушунско дере. Основното им предназначение е да отвеждат водите от водосборния район източно от Летница в коритото на р. Осъм. И двата обекта са затлачени, обрасли с храсти, силно е намалена проводимостта им. За състоянието им е уведомено ръководството на „Напоителни системи“ ЕАД - Плевен, като са дадени и задължителни предписания.

4. Предприети мерки за привеждане на ПОО в изправно техническо състояние.

Предоставената от междуведомствената комисия информация дава основание да се направи извода, че състоянието на потенциално опасните язовири, речните корита и защитните съоръжения не представлява непосредствена опасност за наводняване на населени места, обекти от критичната инфраструктура и околната среда. При екстремални ситуации (обилни валежи) е възможно язовирите, определени като **предаварийно** да започнат да функционират при **аварийни условия**. За тях е предвиден постоянен мониторинг за изпълнение на предписанията по подобряване на техническата изправност на облекчителните съоръжения, осигуряване на значителен свободен обем и поддържане на активна система за наблюдение и оповестяване.

Набелязаните мерки за подобряване на състоянието на защитата се свеждат до следното:

- **запознаване на кметовете и ръководствата на „Напоителни системи“ ЕАД - Плевен, БДДР и РИОСВ с резултатите от проверката на обектите и състоянието на защитата при наводнения;**
- **изпълнение на направените предписания, особено за обектите, за които те са дадени за незабавно изпълнение, като за това се уведоми ОУ ПБЗН - Ловеч;**
- **извършване на проверка за изпълнение на предписанията.**

5. Предложения за подобряване на техническото състояние на водните обекти, водостопанските системи и съоръжения

Резултатите от дейността на комисията и предоставените от нея оценки на водостопанските обекти, както и изводите за цялостното състояние на оперативната защита при наводнение налагат провеждането на непрекъснати мерки за подобряване на стопанисването и техническата поддръжка на язовирите и наблюдение за състоянието и поведението на реките и отточните дерета в и извън урбанизираните територии.

Видно е, че са необходими планови и етапни ремонти за възстановяване на първоначалните параметри на хидротехническите съоръжения. За целта, най-вече на общините им е необходима експертна техническа помощ за подготовката на проекти, за възстановяване на липсващата документация, както и финансовото обезпечаване на целия комплекс от дейности.

По време на работата на комисията са подготвени:

- 25 констативни протокола за състоянието на потенциално опасните язовири, със съответните задължителни предписания по тях;
- Подготвен е обобщен констативен протокол за цялостната дейност на комисията за обектите, извън списъка на язовирите.

МИЛКО НЕДЯЛКОВ

*Областен управител
на Област Ловеч*